

Preek over zondag 6D (v/a 19)

- Schildwolde, 28 december 2014
- Kees van Dusseldorp

Liturgie:

Votum en groet

Ld.102:1,2,3 (melodie Gz.119)

Gebed

Lezen: zondag 6D (v/a 19)

Deut.8:1-6

2 Tim.3:10-4:5

Ps.119:22,23,24

Preek

Gz.179b

Gebed

Collecte

Ps.106:1,2

Zegen

God heeft ons zijn Woord gegeven

- De rode draad
- De gouden draad
- De witte draad

Gemeente van Christus,

Een poosje geleden sprak ik een jongen die sinds kort in de Bijbel leest. Hij was begonnen met het lezen van Genesis en had daarna Markus gelezen. Hij was enthousiast. 'Wat een prachtige verhalen', zei hij. 'Ik snap niet alles, maar toch vind ik het ontzettend leerzaam. Ik begrijp veel meer van christenen. Eigenlijk begrijp ik veel meer van de wereld.'

Kort geleden sprak ik een meisje van 16. We hadden het over bijbellezen. 'Ik kan er echt helemaal niets mee', zei ze. 'Ik vind het een ramp om in de Bijbel te lezen. Boeken lees ik sowieso al bijna nooit. Maar als ik iets in de Bijbel lees, begrijp het vaak niet. En ik heb al helemaal geen idee wat ik ermee moet. Wat kan ik daaraan doen?'

De Bijbel. Voor christenen een belangrijk boek. Of beter gezegd: een belangrijke bibliotheek van zesenzestig boekjes. Het belang ervan ligt in de inhoud. Moslims hebben de Koran. Zij vinden het boek op zichzelf al heilig. Je moet er niet in strepen of er iets bovenop leggen. Christenen vinden de Bijbel heilig vanwege de inhoud ervan. En omdat ze geloven dat God het ontstaan van de Bijbel heeft georganiseerd. Zowel het opschrijven van de gebeurtenissen als het samenvoegen van de verschillende boeken tot één Bijbel.

De Bijbel vormt de belangrijkste bron van onze kennis van God. En het is ook de maatstaf van ons geloof in God. Als jouw idee over God niet spoort met wat je in de Bijbel leest, moet je je idee veranderen. Natuurlijk zit daar best een verhaal tussen: hoe lees je de Bijbel, hoe leg je de Bijbel op een goede manier uit? De Bijbel is een werkboek waar je mee aan de slag moet. Maar om de Bijbel kun je niet heen als je iets wilt weten over God, over de wereld, over de toekomst, over de mensheid en over jezelf.

In de Catechismus komt de Bijbel nauwelijks aan de orde. Niet dat de Bijbel onbelangrijk is. Kijk maar eens naar de vele bijbelteksten die in je kerkboek bij de Catechismus staan. Maar wat christenen vinden van de Bijbel, staat er niet in. Dat heeft te maken met het verschil in cultuur. In de tijd van de Catechismus geloofde 99% van de mensen in West-Europa dat de Bijbel Gods Woord is. Dan hoef je dat niet meer uit te leggen.

In onze tijd is het anders. 25% van de Nederlanders leest wel eens in de Bijbel. Slechts 5% doet dat dagelijks. Voor de overgrote meerderheid is de Bijbel een gesloten boek. En als de Bijbel wel opengaat, is het nog maar de vraag hoeveel belang er gehecht wordt aan wat er staat. Is het niet iets van vroeger? Waar je vandaag niet meer uit de voeten kunt? Of wat in jouw persoonlijke situatie net iets anders ligt?

Het gaat mij niet om de gemiddelde Nederlander. Ik ben ervan overtuigd dat ook gereformeerde christenen een leesprobleem hebben met de Bijbel. Stel jezelf eens twee vragen: A. Wanneer lees ik eigenlijk in de Bijbel? En B. Wat doe ik eigenlijk met wat ik lees? En beoordeel dan of jij misschien ook last hebt van dat leesprobleem.

Nu de situatie zo ligt, is er alle reden om op aangeven van de Catechismus vanmiddag apart stil te staan bij de Bijbel als Woord van God. In de Catechismus heeft een beperkte aanleiding: Het gaat om de vraag: hoe weet je eigenlijk dat Jezus onze Middelaar is? Ik wil het iets breder oppakken.

God heeft ons zijn Woord gegeven

- **De rode draad**
- **De gouden draad**
- **De witte draad**

God heeft ons zijn Woord gegeven. De rode draad in dat Woord.

Wat verwacht je eigenlijk van een boek dat het Woord van God wordt genoemd? Verwacht je een filosofisch boek met diepzinnige informatie over de wereld? Een boek dat uit de hemel is komen vallen en dat ons onthult wat de zin en het doel van ons bestaan is, waarom alles gaat zoals het gaat, en hoe je eventueel een beetje invloed kunt uitoefenen op de gebeurtenissen? Zulke boeken zijn er wel. En in de Bijbel staan wel gedeelten die hierop lijken. Maar zo'n levensbeschouwelijk boek is de Bijbel niet.

Wat verwacht je van een boek dat het Woord van God wordt genoemd? Een handboek van de waarheid? Waar de christelijke leer systematisch wordt beschreven en toegelicht. Waar begrippen en woorden duidelijk zijn. Met aparte hoofdstukken voor praktische situaties. Een hoofdstuk voor depressieve mensen. Een hoofdstuk voor mensen die willen trouwen. Een hoofdstuk over omgaan met geweld. Zulke boeken zijn er wel. En in de Bijbel staan wel gedeelten die hierop lijken. Maar zo'n handboek is de Bijbel niet.

De Bijbel is eigenlijk een vreemd boek, waar van alles in staat. Prachtige verhalen, die je in een adem uitleest. Saaie geslachtsregisters. Bloederige oorlogen. Onnoemelijk veel regels voor het leven in Israel. Schitterende gedichten. Schandalige praktijken. Ingewikkelde brieven. Troostvolle liederen. Enzovoort. Het is een bijzondere verzameling van allerlei teksten. Het is niet altijd gemakkelijk om het goed uit te leggen en toe te passen.

Toch is er meer te zeggen. Het karakter van al die boeken bij elkaar is in de eerste plaats verhalend. Er wordt ons verteld wat er is gebeurd. Voor ons gevoel op een merkwaardige manier. Soms worden er dingen verteld die wij overbodig vinden. Soms missen we dingen die wij belangrijk vinden. Sommige perioden worden zeer uitgebreid verteld. Maar soms worden er ineens eeuwen overgeslagen. De hoofdlijn van de Bijbel is geschiedenis. Een oude geschiedenis uit een voor ons soms zeer vreemde cultuur.

Aan de ene kant geeft dat afstand. Wat moet je met een andere tijd en een andere cultuur? Aan de andere kant geeft dat ook heel veel verbinding. Je hoeft geen theologie of filosofie gestudeerd te hebben om de verhalen te begrijpen. Je kunt gewoon luisteren naar wat er is gebeurd. Het gaat over mensen. Over lief en leed. Over recht en onrecht. Over zonden en verzoening. En vooral over hoe God met de mensen is omgegaan. Want dat is het speciale van de geschiedenis die in de Bijbel wordt verteld. We lezen ook wat God heeft gezegd. Hoe Hij heeft gereageerd. Wat Hij heeft gedaan. In de Bijbel wordt ons die geschiedenis verteld. Hoe God een weg ging en gaat met de mensen. Zo leer je God kennen. Zo leer je mensen kennen. Zo leer je de wereld kennen. Zo leer je jezelf kennen.

God is een weg gegaan met de mensen. Dat beeld van een weg wordt in de Bijbel vaak gebruikt voor de geschiedenis. 'Denk aan de tocht die de Heer uw God u heeft laten maken', zegt Mozes tegen het volk Israel. En daarmee bedoelt hij meer dan de route die het

volk had afgelegd. Het gaat om alles wat ze over God en van God hadden geleerd. God is met hen een weg gegaan. En zij hebben met God een weg afgelegd.

De geschiedenis die de Bijbel beschrijft, is vooral gericht de weg die God met de mensen is gegaan. En zoals dat gaat wanneer je een weg aflegt: gaandeweg doe je meer ervaringen op en neem je meer herinneringen mee. Steeds duidelijker kun je het einddoel zien, naarmate je er dichterbij komt.

De weg van God met de mensen loopt vanaf het door eigen schuld verloren paradijs naar de door genade te ontvangen nieuwe wereld. Die weg loopt via de verzoening door Jezus Christus. Jezus Christus zelf is die weg. Dat is de rode draad in de geschiedenis die de Bijbel verteld. Al die verhalen die je erin leest hebben iets te maken met Jezus Christus. Dat wordt steeds duidelijker. Ook al wordt zijn naam nog niet genoemd.

De Catechismus laat die rode draad zien door een paar momenten uit de geschiedenis te benoemen. God heeft in het paradijs al gezegd dat er een Middelaar zou komen. In de eerste belofte na de zondeval, de moederbelofte: Er zal vijandschap zijn tussen de duivel en de mensen, totdat de duivel wordt verslagen door iemand van de mensen. God heeft door de aartsvaders Abraham, Isaak en Jakob en door profeten als Jesaja, Jeremia en Micha steeds meer duidelijk gemaakt uit welk volk, welke stam, welke familie de beloofde Middelaar zou komen. God heeft door offers en joodse feesten duidelijk gemaakt dat de verlossing in de weg van verzoening tot stand zal komen. Om uiteindelijk al die beloften te vervullen in bijzondere persoon van Jezus Christus. En in zijn offer aan het kruis.

De rode draad in de Bijbel is Jezus Christus. Ook in het Nieuwe Testament gaat dat door. Hoe de kerk van Jezus Christus begint met een kleine groep. Die steeds groter wordt en zich uitbreidt tot over de hele aarde. Een ontwikkeling die doorgaat tot het einddoel in zicht komt: een nieuwe wereld voor Gods volk.

De rode draad in de Bijbel is de weg die God gaat met de mensen. De weg die Jezus Christus is. Van die weg krijgen we de verhalen te horen. Hoe God voorop gaat en grote daden doet. Hoe mensen soms voorop proberen te lopen en grote brokken maken. Hoe de Heer contact met zijn volk zoekt en hen zegent. Hoe dat vaak niet gewaardeerd wordt. We lezen en horen het. Met de details erbij. Soms weet je niet goed wat je ermee moet. En toch is leer je God erin kennen. In zijn geduld, zijn genade, zijn macht, zijn rechtvaardigheid, zijn liefde. Je leert God kennen zoals Hij in Jezus Christus is. Dat is de rode draad. Dat kan je helpen om de soms vreemde gebeurtenissen te lezen. Van gewone mensen en concrete situaties. Zo ging God een weg met zijn volk. Een weg in de richting van de komst en het offer van Jezus Christus. Een weg die nog doorloopt vanaf Jezus Christus.

De Bijbel vertelt ons geschiedenis. Een geschiedenis met als rode draad de komst van Jezus Christus. De geschiedenis van het heil. Waarvan steeds meer bekend wordt. En waarin we God en onszelf steeds beter leren kennen. Om met die kennis van God de weg te zoeken in onze tijd. Waarin de rode draad van Christus nog steeds doorloopt.

God heeft ons zijn Woord gegeven. De gouden draad in dat Woord.

Geschiedenis. Dat is op school een vak dat niet iedereen boeit. Het is een vak voor hobbyisten: mensen met de zeldzame afwijking van historische interesse. Of het is een vulmiddel in je vakkenpakket, als natuurkunde en Frans niet zo'n succes zijn.

Als ik de Bijbel een geschiedenisboek noem, loop ik het risico dat ik je kwijtraak. De Bijbel is dan misschien interessant voor de liefhebber, maar niet voor je dagelijkse praktijk. En dan maak je een grote fout. Een fatale fout. Want de Bijbel heeft ook een gouden draad. Het is een actueel woord. In de Bijbel spreekt God ook vandaag. Omdat de woorden in de Bijbel vervuld zijn met de kracht van Gods Geest.

Dat is wat de apostel Paulus bedoelt als hij schrijft dat elke schrifttekst door God is geïnspireerd. Dat is de bijzondere kwaliteit van de Bijbel. Daarbij gaat het er niet alleen om dat Gods Geest de bijbelschrijvers heeft aangestuurd. Maar het gaat er ook om dat Gods Geest meekomt wanneer de Bijbel open gaat. De woorden van de Bijbel hebben als bijzondere eigenschap dat de Geest het tot levende woorden van God vandaag maakt.

Paulus schrijft aan Timoteus: 'Je bent vertrouwd met de heilige geschriften, die je wijsheid kunnen geven, zodat je wordt gered.' Paulus bedoelt met 'ge heilige geschriften' de Bijbel. De Bijbel levert wijsheid voor je redding. Dat is de gouden draad in de Bijbel. Door de Geest gebruikt God de Bijbel om jou te redden. Het is zijn Woord voor vandaag.

Wijsheid voor je redding. Misschien denk je bij 'redding' meteen aan je eeuwig behoud. De Bijbel wijst je de weg naar de zaligheid: verlossing uit de macht van de zonde, bevrijding van de dood. Dat is terecht: alleen door de Bijbel weet je hoe je gered kunt worden: door Jezus Christus. Door God steeds meer te leren kennen, bereik je je bestemming.

Maar is de Bijbel niet alleen bedoeld voor de eeuwigheid. Of beter gezegd: het christelijk geloof is niet alleen voor de eeuwigheid. Het is Gods bedoeling dat gelovigen hier al een nieuw leven beginnen. Jezus riep mensen niet alleen naar de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. Hij gaf hen ook de opdracht om zijn discipelen te zijn op aarde. Om in zijn spoor goed te doen, met liefde voor mensen te zorgen en met wijsheid te getuigen van Gods genade. Het evangelie wijst niet alleen de weg naar de verzoening door het bloed van Jezus. Het evangelie prikkelt ook om je leven te vernieuwen, je gedrag te veranderen en je prioriteiten bij te stellen. Redding van de dood maakt jou tot een vruchtbaar mens.

Dat ligt in diezelfde uitspraak van Paulus besloten. 'Elke tekst is door God ingegeven en kan daarom gebruikt worden om onderricht te geven, dwalingen en fouten te weerleggen om op te voeden tot een deugzaam leven.' Daarmee krijgt de Bijbel een heel praktische spits. Het is een vormingsboek voor je christelijk karakter en je christelijk leven. Onderricht: Inzicht in de gebruiksaanwijzing van de Schepper geeft wijsheid voor je leven. Dwalingen en fouten weerleggen: Fout gedrag wordt ontmaskerd en een beter gedrag wordt aangeleerd. En opvoeden tot een deugzaam leven: Je wordt getraind in een leven naar Gods wil. Zo spreekt God je aan in je dagelijks elven.

Dit maakt van de Bijbel een buitengewoon praktisch en nuttig boek. Voor het leven van elke dag, waarin je keuzes moet maken, waarin je wijsheid zoekt. De Heliige Geest heeft zich aan de Bijbel verbonden. Daarom biedt de Bijbel toerusting voor je taken en verantwoordelijkheden. Elke keer als je de Bijbel leest, voorleest of verkondigt, is de Heilige Geest actief. Hij vormt je tot een dienaar van God.

Het lezen van de Bijbel vraagt niet om geleerde mensen, maar om gelovige mensen. In de gebeurtenissen van vroeger ontdek je God en herken je je Heiland. Je ontwikkelt gevoel voor Gods liefde en voor Gods wil. In de oude gebeurtenissen komt de aanspraak van God op je leven. De genadige, krachtige en actuele aanspraak van God. Tot je redding. Zodat je Gods kind word. En leeft als christen vandaag. De gouden draad in Gods Woord.

God heeft ons zijn Woord gegeven. De witte draad in dat Woord.

Multatuli was een belangrijke schrijver uit de 19^e eeuw. Hij vertelt in een van zijn boeken over Wouter. Wouter had geen geld, maar hield heel erg van boeken en wilde die graag kopen. Hij had een keer een boek gekocht door er een zilveren vingerhoed van zijn moeder voor te betalen. Maar z'n moeder had het diezelfde dag al gemerkt en Wouter had een beste straf gekregen. Nu wilde hij weer een boek kopen. Na lang nadenken verzoon hij iets anders. Hij besloot het boek te kopen door zijn bijbeltje ervoor te betalen. 'Want,' zo redeneerde hij, 'moeder zal dat niet zo snel ontdekken. Mijn bijbel heb ik alleen zondag nodig en dat duurt nog heel lang'.

Tegenwoordig hoeft de Bijbel zelfs op zondag niet meer open. Je kunt meelesen op de beamer of – als je de goede app hebt gevonden – op je smartphone. Door de week luister je wel als er aan tafel wordt gelezen – als er al gelezen wordt. En voor je gaat slapen lees je een kort stukje uit een dagboekje. Ik wil niet al te negatief doen, maar hoe lang zou het duren voor jij je bijbeltje mist? Oftewel: hoe vaak gaat de Bijbel open in je leven? Natuurlijk gaat het mij niet om het boek. Maar om de vraag wanneer je serieus tijd neemt voor Gods Woord. Dat is de witte draad, die ik bedoel: de draad van jouw verantwoordelijkheid. De Bijbel is je door God in handen gelegd. Met de vraag hoe je die gebruikt.

Ja, ik weet heel goed dat er allerlei belemmeringen kunnen zijn die bijbellezen in de weg staan. Drukke, onrustige maaltijden, moeite met lezen, afstand tot de cultuur van de Bijbel, problemen met het begrijpen. Maar kijk er eens kritisch naar. Is dit wat je wilt? Misschien mag ik je een kleine handreiking doen bij die witte draad in Gods Woord. De draad van jouw verantwoordelijkheid. Je zou er een goed voornemen van kunnen maken voor het nieuwe jaar. Ik denk dat het goed is als drie manieren van omgaan met de Bijbel een plek hebben: Bijbellezen, bijbelluisteren en bijbelstudie.

Bijbellezen. Gewoon regelmatig blijven lezen. Zodat de verhalen je vertrouwd worden en je de geschiedenis van Gods weg met de mensen leert kennen. Regelmatig lezen. Ook als het minder toegankelijke gedeeltes zijn. Dat vraagt om een klein beetje structuur, juist als je alleen bent of als je een ongeregeld leven leidt.

Bijbelluisteren. De momenten dat je er even de tijd voor neemt om een bijbeltekst binnen te laten komen. Wat ligt hierin voor mij? Welke wijsheid levert dit op voor mijn leven? Wat laat God van zichzelf zien? Een dagboekje kan hierin behulpzaam zijn. Bijbelluisteren, gevolgd door je antwoord in het gebed.

Bijbelstudie. De Bijbel is niet altijd gemakkelijk te begrijpen. De hoofdlijn is heel duidelijk. Maar de verhalen en de teksten zijn dat niet altijd. Je moet er tijd voor maken om je erin te verdiepen. Aan tafel is er vaak niet de rust om erover door te praten. Een bijbel-

studiegroep of vereniging levert wel de structuur om ermee aan het werk te gaan. Om te groeien in het begrijpen van de Bijbel, te groeien in het kennen van God.

De witte draad in Gods Woord. De draad die jou in handen is gelegd: wat doe je met de Bijbel? Bijbellezen, bijbelluisteren, bijbelstudie. Je hebt ze alle drie nodig. Om de Christus in Gods Woord te leren ontdekken, de rode draad. Om de wijsheid van Gods Woord voor vandaag te ontvangen, de gouden draad. Kijk eens kritisch naar je eigen praktijk en pas het aan, als je dat nodig vindt. Het is absoluut de moeite waard. In de Bijbel ligt het evangelie, het goede nieuws van Christus. God heeft ons zijn Woord gegeven. Hij roept je tot een antwoord.

Amen